

ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດຢູ່ໃນປະເທດລາວ

ໂດຍ: ທ່ານ ນາງ ແສງຈັນ ຈັນທະເສນ*

I. ພາກສະເໜີ.

ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈນຳກັນແລ້ວວ່າ, ຄວາມຮັ່ງມີຂອງປະເທດແມ່ນມາຈາກຄວາມສາມາດຂອງປະເທດເພື່ອ ຮັກສາສ່ວນແບ່ງທາງຕະຫຼາດ ຢູ່ໃນເສດຖະກິດໂລກ ທີ່ມີການແຂ່ງຂັນສູງ. ການແຂ່ງຂັນພາຍໃນເສດຖະກິດຂອງ ໂລກກຳລັງຮຸນແຮງ ແລະ ເພີ່ມທະວີຢ່າງຂັ້ນ ໂດຍໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກເສດຖະກິດທີ່ອີງໃສ່ຄວາມຮູ້ ແລະ ຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ. ການຜັກດັນສະພາບການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນແນວໂນ້ມທີ່ສຳຄັນຢູ່ໃນ ລະບົບເສດຖະກິດຂອງ ໂລກຄື: (1) ໂລກາພິວັດການຮ່ວມຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຂົ້າສູ່ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ ຂອງໂລກທີ່ມີການແຂ່ງຂັນສູງ, (2) ການປະຕິບັດດ້ານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ/ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ (IT) ແລະ (3) ເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ໆ. ມີພຽງ ປະເທດທີ່ມີກຳລັງແຮງງານທີ່ເພີ່ມຄວາມສາມາດຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງເທົ່ານັ້ນ ທີ່ສາມາດຕາມທັນກັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ຢ່າງໄວວາ ແລະ ນຳໃຊ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ໃນຂະບວນການຜະລິດ, ສາມາດຮັກສາຂອບ ເຂດການແຂ່ງຂັນ ແລະ ເພີ່ມສ່ວນແບ່ງຕະຫຼາດໂລກ. ບັນດາປະເທດຕ່າງໆຈຳຕ້ອງມີກຳລັງແຮງງານທີ່ມີຄວາມຮູ້ ທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ຄວາມສາມາດທາງດ້ານວິຊາການໃນລະດັບສູງ ເພື່ອປັບປຸງຜະລິດຕະພາບ, ນະວະຕະກຳ ໃໝ່, ພ້ອມທັງຄວາມສາມາດໃນການໝູນໃຊ້ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ໃຫ້ສູງຂຶ້ນ.

ບັນດາປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ (LDCs) ຢູ່ໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ສາມາຄົມບັນດາປະ ຊາຊາດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ASEAN) ເຊັ່ນ: ຫວຽດນາມ, ກຳປູເຈຍ, ລາວ ກຳລັງຊອກຫາການຊ່ວຍເຫຼືອ ຈາກບັນດາປະເທດຕ່າງໆ ເພື່ອສ້າງພື້ນຖານດ້ານຊັບພະຍາກອນມະນຸດຂອງປະເທດຕົນເອງ. ເຂົາເຈົ້າສາມາດ ຖອດຖອນບົດຮຽນຈາກປະສົບການຂອງບັນດາປະເທດອາຊຽນທີ່ຈະເລີນກວ່າ.

ບັດນີ້ ທຳອິດຈະນຳສະເໜີພື້ນຖານທິດສະດີ ແລະ ການວິໄຈ ດ້ານການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະ ນຸດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງການ ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ກັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງ ດ້ານເສດຖະກິດ, ການສຶກສາ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ບົດບາດຂອງມະຫາວະທີໄລ ໃນການປັບປຸງແຫຼ່ງຊັບ ພະຍາ ກອນມະນຸດທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດດ້ານທັກສະ.

II. ສະພາບການໃນການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ.

1.1 ນິຍາມ ແລະ ຂອບເຂດຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ.

ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແມ່ນການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງຄົນຜູ້ທີ່ມີ ທັກສະໃນຂົງເຂດແຮງງານ ສະເພາະດ້ານໃດໜຶ່ງ. ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເຮັດໃຫ້ປະເທດໜຶ່ງ ບັນລຸການດຳເນີນເສດຖະກິດທຸລະກິດຮອບໂລກ (ສິລິພອນ ສະ ທານັນ, 2001) ໂດຍການໝູນໃຊ້ກຳລັງແຮງງານທີ່ມີທັກສະສູງ, ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ສປປ ລາວ ຈະມີ ຄວາມສາມາດຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ຜະລິດຕະພັນອື່ນໆ ແລະ ການບໍລິການດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ (ຮູບ 2.1)

* ຫົວໜ້າພະແນກ ເສດຖະສາດ, ຄະນະ ເສດຖະສາດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ

2.2 ສາຍພົວພັນລະຫ່ວາງການສຶກສາ ການພັດທະນາທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນມະນຸດ (HRD) ແລະ ການເຕີບໂຕດ້ານເສດຖະກິດ.

ໃນຄວາມໝາຍຂອງການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດແລ້ວ, ການພັດທະນາເສດຖະກິດແມ່ນການທີ່ເຮັດໃຫ້ປະລິມານ ແລະ ຜະລິດຕະພາບຂອງທີ່ດິນ, ແຮງງານ ແລະ ທຶນເພີ່ມຂຶ້ນ. ການຂ້າມຜ່ານທາງດ້ານເສດຖະກິດແມ່ນຂຶ້ນກັບບັນຫາຂອງພື້ນຖານ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດຫຼາຍຢ່າງຄື:

- ໂຄງການຊັບພະຍາກອນມະນຸດທີ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາທີ່ດີ ເຊິ່ງສາມາດນຳໄປປະຕິບັດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.
- ການກຳນົດບັນດາອຸດສະຫາກຳ ທີ່ສາມາດປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດ.
- ວິທີການທີ່ມີປະສິດທິພາບຂອງການຈ້າງງານ ເພື່ອສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ ໃນບັນດາອຸດສະຫາກຳທີ່ເໝາະສົມ.
- ບົດບາດຂອງລັດຖະບານ ແລະ ການດຳເນີນນະໂຍບາຍການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ ທີ່ມີສິ່ງຈູງໃຈ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ພາກສ່ວນເອກະຊົນຢູ່ໃນເສດຖະກິດເຕີບໃຫ່ຍຂະຫຍາຍຕົວ.

III. ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນ ສປປ ລາວ.

1.2 ປະສິບການໃນການພັດທະນາ ແລະ ບົດບາດຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ.

ສປປ ລາວ ມີພົນລະເມືອງທັງໝົດ 4.58 ລ້ານຄົນ, ອັດຕາການເຕີບໂຕ 2.6 % ຕໍ່ປີ ໃນປີ 1995, ປະຊາກອນປະມານ 80 % ຍິດຖືອາຊີບເປັນຊາວກະສິກອນ, ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ຫຼື ລາຍໄດ້ຕໍ່ຫົວຄົນແມ່ນປະມານ US\$ 290 (1993).

ລະບົບເສດຖະກິດໃນເມື່ອກ່ອນ ແມ່ນລະບົບເສດຖະກິດທີ່ມີການວາງແຜນຈາກສູນກາງ ແລະ ມາໃນປີ 1986, ໄດ້ຫັນປ່ຽນໄປສູ່ກົນໄກເສດຖະກິດໃໝ່ (NEM)/ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ. ນອກຈາກການກະສິກຳແລ້ວ, ສປປ ລາວ ຍັງເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ຮັ່ງມີທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໂດຍສະເພາະແລ້ວມີ:

- ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນນໍ້າທີ່ອຸດົມສົມບູນ.
- ຄວາມອາດສາມາດທາງດ້ານການສ້າງຊົນລະປະທານ.
- ຄວາມອາດສາມາດໃນດານພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ສຳລັບໄມ້ແປຮູບທີ່ມີມູນຄ່າສູງ.
- ມີທ່າແຮງສິ່ງອອກທາງດ້ານຜະລິດຕະພັນທີ່ບໍ່ແມ່ນໄມ້.
- ຂອບເຂດທີ່ຫຼາກຫຼາຍສຳລັບປະລິມານແຮ່ທາດ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ອາໄສການລົງທຶນ, ການອອມ, ເງິນກູ້ຢືມ, ການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ ແລະ ການລົງທຶນຂອງເອກະຊົນຈາກຕ່າງປະເທດ. ເງິນກູ້ ແລະ ການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ ກວມປະມານ 20% ຂອງ GDP, ໃນຂະນະທີ່ການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າກວມປະມານ 12 %. ກ່ຽວກັບການລົງທຶນຂອງພາກລັດ, 80 % ແມ່ນໄດ້ຮັບທຶນຈາກກະແສເງິນທຶນຕ່າງປະເທດ. ທັງນີ້, ເນື່ອງຈາກລະດັບການອອມພາຍໃນຍັງບໍ່ທັນສູງ. (ຕາຕະລາງ 3.1)

ພ້ອມດຽວກັນ, ການເປີດປະຕູເສດຖະກິດຂອງລາວ ຍັງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກພາຍນອກກໍຄື: ບັນດາເສດຖະກິດເປີດອື່ນໆຂອງໂລກ ແລະ ຜົນກະທົບອັນຮ້າຍແຮງ ຈາກວິກິດການອາຊີ, ເຮັດໃຫ້ຄ່າຂອງເງິນກີບ (Kip) ຫຼຸດຄ່າລົງຕໍ່ກ່ວາ 30 % ກ່ອນມີວິກິດການ ໃນຂະນະນັ້ນ, ອັດຕາເງິນເຟີ້ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກ່ວາ140% ຕໍ່ປີ.

ເຖິງວ່າຈະມີການປັບປຸງຢ່າງລຳບາກກ້າຫານກໍ່ຕາມ, ລັດຖະບານຂອງ ສປປ ລາວ ບໍ່ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ສັນຍານວ່າຈະດຶງເສດຖະກິດຄືນເຂົ້າສູ່ສະຖານະການເດີມກ່ອນ ປີ 1986 ບັນດາຂໍ້ຈຳກັດທີ່ໂດດເດັ່ນມີ:

- ຄວາມກະແຈກກະຈາຍດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ.
- ການມີການກະສິກຳ ແບບກຸ້ມຕົນເອງ ແລະ ການຄ້າແບບແລກປ່ຽນສິນຄ້າ ຂອງປະຊາຊົນສ່ວນ ຫຼາຍ.
- ໂຄງລ່າງພື້ນຖານທີ່ບໍ່ພຽບພ້ອມ (ໄດ້ແກ່ເຄືອຄ່າຍການຂົນສົ່ງ ແລະ ລະບົບຄົມມະນາຄົມ).
- ຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ການປ່ຽນແປງ ທີ່ສຳຄັນທາງສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ, ການຄາດຄະເນການປ່ຽນ ແປງຕ່າງໆ, ຂາດການເຂົ້າຫາຂໍ້ມູນທາງດ້ານຕະຫຼາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ໂອກາດການລົງທຶນໃນ ຕ່າງປະເທດ.
- ງົບປະມານ ດ້ານການເງິນ ພາຍໃນປະເທດມີຈຳກັດ, ຈຳເປັນຕ້ອງຂຶ້ນກັບ ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພາຍ ນອກໃນການລົງທຶນໃສ່ ແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດຖະບານ ແລະ ການຂາດດຸນການຊຳລະເງິນ ລະຫວ່າງປະເທດ.
- ຕົ້ນທຶນການຂົນສົ່ງທີ່ສູງ, ໂດຍສະເພາະສຳລັບສິນຄ້ານຳເຂົ້າ ແລະ ສົ່ງອອກ.
- ຂາດແຄນກຳລັງແຮງງານ ທີ່ພຽບພ້ອມໄປດ້ວຍທັກສະ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງ ສະຖາບັນທີ່ຈຳ ເປັນຕໍ່ການສົ່ງເສີມເສດຖະກິດໃຫ້ເຕີບໂຕ ແລະ ພັກແຮງໄດ້.

ເພື່ອບັນລຸວັດຖຸປະສົງທີ່ກ່າວມາ, ຕ້ອງໃຫ້ບູລິມະສິດໃນການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃຫ້ມີ ຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ແລະ ປະສິບການສູງ ເພື່ອປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່, ໂດຍສະເພາະພະນັກງານການນຳ, ພະນັກງານບໍລິຫານ ແລະ ວິຊາການ. ໃນການປະຕິບັດນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານທີ່ວາງອອກ, ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດຢູ່ໃນໄລຍະກາງ ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ບັນຫາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຮັກສາຄວາມສົມດຸນລະຫວ່າງການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສະພາບ ແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງ.
- ຖືເອົາການສຶກສາເປັນປັດໃຈກາງ ຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເພື່ອສ້າງບຸກຄະລາ ກອນທີ່ເກັ່ງ.
- ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຍາກຈົນຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຍົກສູງມາດຕະຖານການດຳລົງຊີວິດ ທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈ ແລະ ເພີ່ມສະມັດຕະພາບຂອງການເຮັດວຽກ ຂອງປະຊາຊົນຢູ່ໃນສັງຄົມ.
- ຮັບປະກັນຄວາມສະເໝີພາບ ແລະ ຍຸດຕິທຳຂອງການແບ່ງປັນລາຍໄດ້ຂອງປະຊາຊົນທັງໝົດ.
- ປະສານງານໃນການ ຄົ້ນຫາທ່າແຮງ, ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ພາຍໃນເງື່ອນໄຂ ອັນທີ່ສາ ກົນນິຍົມຊົມຊອບ.

3.2 ການສຶກສາ ແລະ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ

ວິໄສທັດດ້ານການສຶກສາ ຈະໄດ້ເນັ້ນໃສ່ບັນຫາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຫັນການສຶກສາພາກບັງຄັບໃນລະດັບປະຖົມສຶກສາເປັນສາກົນ ແລະ ສືບຕໍ່ເພີ່ມການເຂົ້າໂຮງຮຽນ ໃນລະດັບມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ, ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນໄດ້ມີໂອກາດນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ ເຂົ້າໃນໂຄງການ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

- ພະຍາຍາມລົບລ້າງການກົກໜັງສືຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ສຳເລັດ, ເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນຫຼຸດພົ້ນອອກຈາກຄວາມທຸກຍາກ ດ້ວຍການປັບປຸງຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.
- ຂະຫຍາຍການສຶກສາດ້ານວິຊາຊີບ, ການຊ່າງ ແລະ ການສຶກສາຂັ້ນສູງ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດແຮງງານໃໝ່ ແລະ ເພື່ອປັບປຸງອັດຕາຜົນຕອບແທນ.
- ຝຶກອົບຮົມກຳມະກອນ, ນາຍຊ່າງທີ່ມີສີມື, ວິຊາການ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີພອນສະຫວັນ ເພື່ອວ່າເຂົາເຈົ້າຈະໄດ້ມີຄວາມສາມາດ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝ ເພື່ອຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການ ຂອງການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.
- ຍົກສູງມາດຕະຖານການສຶກສາຂອງປະເທດ ໃຫ້ໄກ້ຄຽງກັບມາດຕະຖານສາກົນເທື່ອລະກ້າວ.
- ຖືເອົາການສຶກສາແຫ່ງຊາດເປັນໃຈກາງ ຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດພ້ອມກັບການລົງທຶນໃສ່ການສຶກສາຢ່າງເໝາະສົມ.
- ເຮັດໃຫ້ການສຶກສາເປັນໜ້າທີ່ຂອງປະຊາຊົນໝົດທຸກຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມ.

ເປົ້າໝາຍໂດຍລວມຂອງການພັດທະນາການສຶກສາໃນອະນາຄົດມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສືບຕໍ່ການສຶກສາພາກບັງຄັບ ໃນລະດັບປະຖົມ ແລະ ຍົກລະດັບຂຶ້ນໃນລະດັບມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ.
- ສືບຕໍ່ລົບລ້າງການກົກໜັງສື ລະຫວ່າງປະຊາຊົນກຸ່ມເປົ້າໝາຍ, ຍົກລະດັບເຂົາເຈົ້າໄປສູ່ການສຶກສາທີ່ສູງກ່ວາເກົ່າ.
- ສືບຕໍ່ປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງການສຶກສາ.
- ເພີ່ມປະສິດທິພາບພາຍໃນ ຂອງລະບົບການສຶກສາແຫ່ງຊາດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການອອກ ແລະ ຄ້າງຫ້ອງເທື່ອລະກ້າວ.
- ພັດທະນາການສຶກສາດ້ານວິຊາຊີບ, ການຊ່າງ ແລະ ການສຶກສາຂັ້ນສູງ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດແຮງງານໃນປະຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ.
- ເລືອກເຟັ້ນ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ເໝາະສົມ ເຂົ້າໃນການຮຽນການສອນ, ພ້ອມກັບການເອົາໃຈໃສ່ ໃນວຽກງານການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດ ເພື່ອຮັບໃຊ້ເຂົ້າໃນການພັດທະນາ.
- ຂະຫຍາຍການສຶກສາໃຫ້ກ້ວາງຂວາງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງ ສູນກາງ, ຫ້ອງຖິ່ນ, ຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ, ເພດຍິງ ແລະ ຊາຍ ລະຫວ່າງບັນດາເຜົ່າ.
- ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ນັກຮຽນນັກສຶກສາທີ່ມີພອນສະຫວັນ ຫຼືຮຽນເກັ່ງ ແລະ ຜູ້ທີ່ເສຍອົງຄະ.

3.3 ຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນປະຈຸບັນ.

ກຸນແຈແຫ່ງຄວາມສຳເລັດໃນແຜນການການປ່ຽນແປງໃນການສຶກສາ, ເໝືອນກັບຂະແໜງການສັງຄົມອື່ນໆ ລວມມີ: ຄວາມເຂົ້າໃຈອັນເລິກເຊິ່ງຕໍ່ລະບົບທີ່ມີຢູ່, ການຄາດຄະເນຄວາມຕ້ອງການໃນອະນາຄົດ, ການຕັ້ງເງື່ອນໄຂ, ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການກະຈາຍຊັບພະຍາກອນ ເພື່ອຄວາມສຳເລັດອັນສູງສຸດຂອງວັດຖຸປະສົງ, ການແກ້ໄຂບັນຫາກັບການດັດປັບທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ການຮັກສາທິດທາງການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກ.

ການພັດທະນາ ທີ່ນອກເໜືອຈາກຄວາມອາດສາມາດດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງການງົບປະມານທາງດ້ານການເງິນ ມະຫາສານ, ຕຶກອາຄານທີ່ມີຄວາມສາມາດໃຊ້ໄດ້ໃນໄລຍະຍາວ, ສະຖາບັນການວາງແຜນ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມບຸກຄະລາກອນຝ່າຍບໍລິຫານ ດ້ານເຕັກນິກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ.

3.4 ພາລະບົດບາດຂອງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.

ໜຶ່ງໃນຍຸດທະສາດທີ່ສໍາຄັນກໍ່ແມ່ນ ການສ້າງຕັ້ງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ຊຶ່ງສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ 1996, ປະກອບມີ 10 ຄະນະ ແລະ ວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານໜຶ່ງແຫ່ງ (ວວພ). ຄະນະຕ່າງໆຕັ້ງຢູ່ແຕ່ລະ ວິທະຍາເຂດ ທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນສູນກາງຂອງການສຶກສາຂັ້ນສູງຢູ່ໃນປະເທດ ແລະ ມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຊ່ວຍ ສະໜອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດແຮງງານພາຍໃນປະເທດ.

ການເປັນມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງທຳອິດຂອງປະເທດ, ຍັງມີບັນຫາຫຼາຍໆຢ່າງ ແລະ ສິ່ງທີ່ບໍ່ພຽງພໍຫຼາຍ ແນວເປັນຕົ້ນກໍ່ແມ່ນ: ການຂາດແຄນພະນັກງານສິດສອນຈາກພາຍໃນປະເທດ. ພາລະບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ສະ ເພາະຂອງ 10 ຄະນະວິຊາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ຂອງບັນດາຫ້ອງການ, ພ້ອມທັງສາຍພົວພັນລະຫວ່າງພາກສ່ວນດັ່ງ ກ່າວ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງເທື່ອ. ນອກຈາກນີ້, ກໍ່ຍັງປະສົບບັນຫາທີ່ເປັນພື້ນຖານຫຼາຍຢ່າງເປັນຕົ້ນ: ພະ ນັກງານຄູອາຈານ, ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານໃນທຸກລະດັບຂະບວນການບໍລິຫານ ແລະ ງົບປະມານ, ການບໍລິຫານ ບຸກຄະລາກອນ, ໂລຈິກສ໌ຕິກ, ແລະ ຂໍ້ມູນ; ພ້ອມທັງບັນຫາອື່ນໆໃນການດຳເນີນງານຂອງມະຫາວິທະຍາໄລທີ່ມີ ຫຼາຍວິທະຍາເຂດ. ມະຫາວິທະຍາໄລດັ່ງກ່າວຍັງບໍ່ພຽງພໍພ້ອມດ້ານໂຄງລ່າງພື້ນຖານເຊັ່ນອາຈານສອນ, ຕຶກອາ ຄານ, ຫ້ອງຮຽນ, ອຸປະກອນຕຳລາການສິດສອນ ແລະ ຫົນຮອນເພື່ອປັບປຸງທັກສະໃນການສອນ, ວາງປະເດັນ ແລະ ບັນຫາທີ່ສໍາຄັນ ຕໍ່ກັບມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.

+ ສິ່ງລຸ່ມນີ້ແມ່ນ ບັນຫາຫຼັກຂອງ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ:

- ປະຈຸບັນ, ການປະສົມປະສານປະສົບການ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງອາຈານຈາກຫຼາຍສະຖາບັນການສຶກສາ ຂັ້ນສູງ ຊຶ່ງເກີດຈາກລວມທັງການລວມຕົວເປັນມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ແມ່ນຍັງຖືກຈຳກັດດ້ານການ ສະໜອງນະໂຍບາຍທີ່ຈຳເປັນ, ດ້ານຄຳແນະນຳໃນການດຳເນີນການ ແລະ ລະບົບການສະໜັບສະໜູນແກ່ ມະຫາວິທະຍາໄລ.
- ໂດຍລວມແລ້ວ, ບຸກຄົນ ຫຼື ພາກສ່ວນທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໃໝ່ ເພື່ອຮັບຜິດຊອບໜ້າທີ່ໜ່ວຍງານ ຕ້ອງການຄຳແນະ ນຳເພື່ອຄວາມເຂົ້າໃຈໜ້າທີ່ ຂອງມະຫາວິທະຍາໄລເວົ້າລວມ ແລະ ເວົ້າໜ້າທີ່ໜ່ວຍງານຂອງຕົນເອງ. ພ້ອມ ດຽວກັນ, ເຂົາເຈົ້າຍັງຕ້ອງໄດ້ນຳພາໃນການພັດທະນາໜ້າທີ່ ແລະ ການດຳເນີນງານ ຂອງຫ້ອງການເຂົາເຈົ້າ.
- ພະນັກງານອາວຸໂສຈຳນວນໜຶ່ງຍັງມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດໜ້ອຍທາງດ້ານພາສາອັງກິດ.

ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບຂອງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລວມມີ:

- ການປັບປຸງໂຄງການຫຼັກສູດ.
- ການຄົ້ນຄ້ວາປຶ້ມຕຳລາສິດສອນ ແລະ ການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດ.
- ການສຶກສາອາຈານສອນ.
- ການສຶກສາວິຊາຊີບ.
- ການສຶກສາຂັ້ນສູງ.
- ການວາງແຜນ ແລະ ການຮ່ວມມື.
- ດ້ານການເງິນ.

- ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານບຸກຄະລາກອນທັງໝົດໃນລະບົບ.
ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ໄດ້ຮັບທຶນຈາກອົງການຂອງຕ່າງປະເທດເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ຮັບທຶນຈາກທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ແລະ JICA. ເພື່ອພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ເພື່ອສ້າງພະແນກໃໝ່ ແລະ ຝຶກອົບຮົມພະນັກງານ.

3.5 ບັນຫາໃນການສຶກສາ ແລະ ບັນຫາການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດຢູ່ໃນລາວ.

ບາງບັນຫາທີ່ຮີບດ່ວນທີ່ຍັງຄົງຄ້າງ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

3.5.1 ຄວາມສະເໝີພາບດ້ານການສຶກສາ.

- ຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ລະຫວ່າງບັນດາ ແຂວງ, ເມືອງ ຈາກການຮຽນຂັ້ນ ອະນຸບານ ໄປເຖິງລະດັບມັດທະຍົມຕອນປາຍ.
- ສຳລັບລະດັບປະຖົມ, ເປີເຊັນຂອງອາຄານໂຮງຮຽນແບບຊົ່ວຄາວມີ ສູງເຖິງ 58 %, ໂຮງຮຽນທີ່ຢູ່ໃນສະພາບຊຸດໂຊມມີ 54%, ໂຮງຮຽນທີ່ບໍ່ມີຊັ້ນຮຽນຄົບແມ່ນມີເປີເຊັນສູງ, ມີພຽງ 25 % ຂອງນັກຮຽນທັງໝົດທີ່ສາມາດສຳເລັດການສຶກສາຂັ້ນປະຖົມ.
- ອັດຕາເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າແມ່ນຕ່ຳ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສຶກສາໃນລະດັບມັດທະຍົມຕອນປາຍ ແລະ ການສຶກສາຂັ້ນທີ່ສູງກ່ວາ.
- ການຈຳກັດໂອກາດການສຶກສາດ້ານວິຊາຊີບ, ການຊ່າງ ແລະ ການສຶກສາຂັ້ນສູງສຳລັບນັກສຶກສາຈາກມັດທະຍົມ ແລະ ຂາດລະບົບຍົກລະດັບສຳລັບລັດຖະກອນ.
- ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການສຶກສາພາກເອກະຊົນຊັກຊ້າ.

3.5.2 ດ້ານຄຸນນະພາບ.

- ຄູອາຈານທີ່ບໍ່ມີຄຸນນະວຸດທິ ແລະຄຸນນະວຸດທິຕ່ຳ ແມ່ນກວມເອົາເປີເຊັນສູງໃນທຸກໆລະດັບ ແລະຂາດຄູອາຈານໃນບາງຂົງເຂດວິຊາ.
- ອັດຕາຄ້າງຫ້ອງ ແລະ ອອກໂຮງຮຽນສູງ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນລະດັບປະຖົມ.
- ຂາດວິທີການຮຽນການສອນທີ່ເໝາະສົມ ໃນລະດັບທ້ອງຮຽນ.
- ສິ່ງຈູງໃຈຕໍ່ຄູອາຈານຍັງຕ່ຳ ແລະ ນັກສຶກສາທີ່ຈົບສ່ວນຫຼາຍບໍ່ຢາກປະກອບອາຊີບເປັນຄູ.
- ຂາດຕຳລາ ແລະ ຄູ່ມືອາຈານສອນການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານ ແລະ ຝຶກອົບຮົມທັກສະ.
- ຂາດແຄນຕຳລາ ແລະ ອຸປະກອນການສິດສອນ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນການສຶກສາດ້ານວິຊາຊີບ, ການຊ່າງ ແລະການສຶກສາຂັ້ນສູງ.
- ຂາດແຄນສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ທາງດ້ານວັດຖຸ, ອຸປະກອນ, ຫ້ອງທົດລອງດ້ານວິທະຍາສາດ, ທີ່ສະໝຸດ ແລະ ອຸປະກອນທີ່ຊ່ວຍໃນການຮຽນການສອນ (ເຄື່ອງປະຈັກຕາ) ຢູ່ໃນທຸກລະດັບ.

3.5.3 ດ້ານອ່ອນ ແລະ ຂໍ້ຄົງຄ້າງ.

- ຫຼັກສູດບໍ່ທັນແທດເໝາະກັບສະພາບການ, ຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບປະຖົມ.
- ຂາດຄູສອນໃນລະບົບ ມັດທະຍົມເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍໄວຂອງໂຮງຮຽນມັດທະຍົມ.
- ຄວາມສອດຄ່ອງກັນຂອງການ ຝຶກອົບຮົມການ ສຶກສາວິຊາຊີບ, ການຊ່າງ, ການສຶກສາຂັ້ນສູງ ແລະ ບັນດາອຸດສະຫາກຳຂອງພາກສ່ວນເອກະຊົນຍັງຕ່ຳ.

- ຂາດການແນະນຳ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ສຳລັບການສຶກສາຕໍ່ກັບ ຊ່ອງຫ່ວາງໂອກາດ ດ້ານອາຊີບ ແລະ ການຈ້າງງານ.
- ໂຄງສ້າງການຝຶກອົບຮົມບໍ່ພຽງພໍສຳລັບ ກຳມະກອນທີ່ມີສີມື, ນັກວິຊາການ ແລະ ນັກສຶກສາທີ່ຈົບຂັ້ນສູງ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ ຂອງຕະຫຼາດແຮງງານ.

3.5.4 ການວາງແຜນ ແລະ ການບໍລິຫານ.

- ການປ່ຽນແປງລະຫ່ວາງວິທີການບໍລິຫານຈາກສູນກາງ ແລະ ວິທີການກະຈາຍອຳນາດສູ່ທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍ ປາສະຈາກການກຽມພ້ອມຄວາມສາມາດທີ່ເໝາະສົມ.
- ການບໍລິຫານທີ່ອ່ອນແອໃນທຸກລະດັບ ແລະ ການຂາດພະນັກງານທີ່ມີຄວາມສາມາດໃນການບໍລິຫານທີ່ ເໝາະສົມ.
- ຂາດການລົງທະບຽນ, ລະບົບມາດຕະຖານ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ສຳລັບການວາງແຜນ ແລະ ການບໍລິ ຫານ.
- ການປະສານງານທີ່ບໍ່ເປັນລະບົບ ລະຫ່ວາງບັນດາກະຊວງ ແລະ ຂະແໜງການສຶກສາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໃນແຕ່ລະລະດັບ ລວມທັງຂະແໜງການຍ່ອຍຂອງການສຶກສາ.
- ຄວາມບໍ່ເໝາະສົມຂອງງົບປະມານໝູນວຽນ ສຳລັບຂະແໜງການສຶກສາ ໂດຍສະເພາະສຳລັບການຮັກ ສາຕົກອາຄານ ແລະ ອຸປະກອນຕ່າງໆ.
- ຂາດງົບປະມານ ແລະ ແຜນງານທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຍົກລະດັບສີມືດ້ານວິຊາຊີບພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານ ໃນສູນກາງການສຶກສາຊຸມຊົນ.
- ສິ່ງຈູງໃຈສຳລັບຄູອາຈານ ແລະ ພະນັກງານຊ່ວຍຍັງບໍ່ທັນແທດເໝາະ.

IV. ທິດທາງເພື່ອເຮັດໃຫ້ນະໂຍບາຍການສຶກສາຂອງລາວເຂັ້ມແຂງ.

ສິ່ງສຳຄັນຢ່າງໜຶ່ງ ຂອງນະໂຍບາຍດ້ານການສຶກສາຂອງ ສປປ ລາວ ກໍ່ຄື ການພັດທະນາຄຸນນະພາບ ຂອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເພື່ອຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການ ໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ຊາດ. ເພື່ອຈະເຮັດໄດ້ຄືແນວນັ້ນ, ລະບົບການສຶກສາຈຳຕ້ອງໄດ້ຖືກເຮັດໃຫ້ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ຍັງ ຕ້ອງຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຍຸດທະສາດການສຶກສາ ຕ້ອງເນັ້ນໃສ່ໃນບັນຫາຂອງການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຜະລິດ ຕະພາບຂອງແຮງງານ.

4.1 ຄວາມສະເໝີພາບໃນການໄດ້ຮັບການສຶກສາ

- ສືບຕໍ່ໃຫ້ບຸລິມະສິດສູງສຸດແກ່ ການສຶກສາຂັ້ນປະຖົມ, ເພີ່ມການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງນັກຮຽນ ແລະ ເລື່ອນ ຂັ້ນໂດຍອັດຕະໂນມັດໃນບາງຊັ້ນຮຽນ.
- ຊຸກຍູ້ການພັດທະນາການສຶກສາຂັ້ນອະນຸບານ ແລະ ເພີ່ມອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນຂອງເດັກ.
- ສົ່ງເສີມການຂະຫຍາຍການສຶກສາຂອງພາກເອກະຊົນ.
- ຂະຫຍາຍ ແລະ ຊຸກຍູ້ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຊັ້ນຄົນໃນສັງຄົມທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນການສຶກສາ
- ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫ່ວາງຂົງເຂດ, ແຂວງ, ເພດ ແລະ ຊົນຊາດຊົນເຜົ່າ.
- ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຊຸມຊົນສ້າງໂຮງຮຽນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ວິທະຍາໄລວິຊາຊີບ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ບັນດາໂຮງຮຽນວິຊາຊີບ ແລະ ການຊ່າງຕ່າງໆ.

- ຊຸກຍູ້ການພັດທະນາການສຶກສາຂັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ.
- ເພີ່ມການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ຄູສອນຂັ້ນອະນຸບານ, ປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມ ແລະ ການສ້າງຕັ້ງແຜນງານ. 11+1, ຍົກເວັ້ນຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ.
- ພັດທະນາແຜນການດຳເນີນງານໃນການຝຶກອົບຮົມອາຈານສຳລັບເຂດຊົນເຜົ່າ.

4.2 ຄຸນນະພາບ.

- ປັບປຸງຄຸນນະພາບ ແລະ ສະຫວັດດີການຕໍ່ຄູອາຈານ ແລະນັກຮຽນນັກສຶກສາ.
- ໃຫ້ສິດທິພິເສດແກ່ນັກຮຽນຜູ້ທີ່ຮຽນເກັ່ງ ແລະ ມີພອນສະຫວັນ.
- ເພີ່ມສັດສ່ວນລະຫວ່າງຄູອາຈານ ກັບນັກສຶກສາໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານທີ່ຕັ້ງໄວ້.
- ສອນພາສາລາວ ໃຫ້ແກ່ເດັກຊົນເຜົ່າເປັນພາສາທີ່ສອງ.
- ແຈກຢາຍວັດຖຸອຸປະກອນການສອນໃຫ້ພຽງພໍ ໃນທຸກລະດັບການສຶກສາ.
- ການຕອບສະໜອງຄູອາຈານທີ່ມີຄຸນຈຸດທີ່ໃຫ້ພຽງພໍ ໃນທຸກຂົງເຂດວິຊາ.
- ພັດທະນາ ແລະ ແຈກຢາຍຕຳລາຮຽນ, ຫໍສະໝຸດ, ຫ້ອງທົດລອງ ດ້ານວິທະຍາສາດ, ເຄື່ອງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ເໝາະສົມ ລວມທັງການສອນ ການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນຂ່າວສານ (IT) ໃນໂຮງຮຽນທີ່ເປັນຕົວຢ່າງ.
- ຍົກລະດັບຄູອາຈານ ແລະ ພະນັກງານບໍລິຫານພາຍໃນບັນດາວິທະຍາໄລສ້າງຄູຕ່າງໆ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານ ຄວາມສາມາດຂອງສູນ ຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ ແລະ ພັດທະນາຫຼັກສູດຕຳລາ ແລະ ວັດຖຸອຸປະກອນໃນການສອນຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ເອົາໃຈໃສ່ດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະຄວາມເປັນປຶກແຜ່ນໃນລະດັບມະຫາວິທະຍາໄລ.

4.3 ດ້ານອ່ອນ ແລະ ຂີ້ຄົງຄ້າງ.

- ປັບປຸງການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ກຳມະກອນ, ນັກວິຊາການ ແລະນັກວິທະຍາກອນເພື່ອຕອບສະໜອງໃຫ້ແກ່ຕະຫຼາດແຮງງານ.
- ຍົກລະດັບຄວາມສາມາດຜູ້ຊີ້ນຳດ້ານການສຶກສາຢ່າງເປັນລະບົບ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ເປີດການສອນພາສາອັງກິດໃນທຸກລະດັບການສຶກສາ.
- ດັດປັບຫຼັກສູດໃຫ້ເໝາະກັບຄວາມເປັນຈິງຂອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ເພີ່ມລະດັບການສອນວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຈັດຕັ້ງກິດຈະກຳທີ່ມີຜົນເພື່ອສ້າງກຳລັງແຮງງານໃຫ້ດີຂຶ້ນ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງສາຍພົວພັນລະຫວ່າງການຮູ້ໜັງສື ແລະ ໂຄງການທັກສະພື້ນຖານ ແລະ ທາງເລືອກການສ້າງລາຍໄດ້.
- ເພີ່ມອັດຕາສ່ວນຂອງການສອນກັບພະນັກງານບໍລິຫານ.
- ສ້າງຕັ້ງການສຶກສາສາມັນ ພ້ອມກັບການສ້າງສູນແນະນຳວິຊາຊີບ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ
- ສ້າງຕົວແທນເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ສັງເກດທ່າອ່ຽງຂອງການຈ້າງງານ ແລະ ທ່າອ່ຽງຂອງອຸດສາຫະກຳ

4.4 ການບໍລິຫານ.

- ປັບປຸງຄວາມສາມາດໃນການວາງແຜນ ແລະ ການບໍລິຫານໃນທຸກລະດັບ.
- ສຳເລັດການສ້າງລະບຽບການ, ກົດລະບຽບ, ບັນທັດຖານ, ມາດຕະຖານ ແລະ ຄຳແນະນຳດ້ານການສຶກສາ.

- ຮວບຮວມລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການບໍລິຫານການສຶກສາ (EMIS).
- ຍົກລະດັບຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄະລາກອນ ໃນທຸກລະດັບບໍລິຫານ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການບໍລິຫານບຸກຄະລາກອນໃນທຸກຂົງເຂດວຽກງານ.
- ສ້າງຕັ້ງສູນຝຶກອົບຮົມແບບຖາວອນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງການບໍລິຫານການສຶກສາ.
- ແບ່ງປັນທຶນການສຶກສາ ບົນພື້ນຖານຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ແລະ ຄວາມຍຸດຕິທຳ.
- ສົ່ງເສີມການປະກອບສ່ວນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໃນການຄຸ້ມຄອງການບຸກສ້າງ ແລະ ການດູແລຮັກສາໂຮງຮຽນ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການບໍລິຫານລະດັບໂຮງຮຽນ.

ທິດທາງຍຸດທະສາດທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ທີ່ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ລັດຖະບານຄວນພິຈາລະນາ ໃນອະນາຄົດໄກ້ໆນີ້:

- ສືບຕໍ່ປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດໃນ ສປປ ລາວ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມສະເໝີພາບ ແລະ ການເຕີບໂຕແບບຍືນຍົງ.
- ປັບປຸງຄຸນນະພາບ ແລະ ໂອກາດເຂົ້າສູ່ການຮຽນ ໃນລະດັບການສຶກສາຂັ້ນມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ.
- ປັບປຸງຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມສອດຄ່ອງໃນການຝຶກອົບຮົມ ໃນທຸກລະດັບ, ທັງລະບົບປົກກະຕິ ແລະ ນອກລະບົບ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວທີ່ມີການຄັດເລືອກ ໂດຍຜ່ານແຕ່ລະໄລຍະການດຳເນີນງານ.
- ໃຫ້ບຸລິມະສິດດ້ານງົບປະມານການສຶກສາ.
- ເພີ່ມບົດບາດການບໍລິຫານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງເທື່ອລະກ້າວ.
- ເພີ່ມຄວາມເປັນເຈົ້າການໃນການສຶກສາ ລະຫວ່າງໂຮງຮຽນຂອງບ້ານ ແລະ ຂອງເອກະຊົນ.

V. ສະຫຼຸບ.

ມັນເປັນຜົນດີທີ່ ລາວ ເຮົາໄດ້ລິເລີ່ມສ້າງໂຄງຮ່າງການ ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ໄດ້ແກ້ບັນຫາດ້ານການສຶກສາ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ສະແດງເຈດຈຳນົງທາງດ້ານການເມືອງອັນເຂັ້ມແຂງ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ສຳຄັນນີ້.

ວຽກງານເພື່ອລວບລວມ ພື້ນຖານຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ຂອງລາວເຮົາ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈຸດປະສົງການພັດທະນາເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງເພື່ອໄລ່ໃຫ້ທັນບັນດາປະເທດຕ່າງໆ ໃນພາກພື້ນອີກດ້ວຍ. ໃນນັ້ນ, ຄວາມຕ້ອງການສຳລັບ ສປປ ລາວ ເພື່ອພັດທະນາໂຄງຮ່າງດ້ານບຸລິມະສິດ, ວິທີການ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ເປົ້າໝາຍບັນດານະໂຍບາຍຕ່າງໆ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນໃຈຂຶ້ນຕື່ມ.

ໃນຍຸກທີ່ມີຄວາມກ້າວໜ້າ ທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຊີໃນປະຈຸບັນ ອາດຈະມີວິທີການ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນຕ່ຳທີ່ສຸດ. ອົງການສະຫາປະຊາຊາດ ເພື່ອການພັດທະນາ ໄດ້ກ່າວເຖິງການຮັບເອົາຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ (IT) ເປັນເຄື່ອງມືອັນສຳຄັນອັນໜຶ່ງເພື່ອຊ່ວຍປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະຕໍ່ການພັດທະນາ.

ສຳລັບ ສປປ ລາວ, ໂດຍທົ່ວໄປໃນແຜນການ ພັດທະນາເສດຖະກິດ ແຫ່ງຊາດ ກໍຄືແຜນການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ຈະຕ້ອງໃຊ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ການສື່ສານ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີເປັນປັດໃຈຫຼັກ. ຂໍ້ແນະນຳໃນ

ການການລົງທຶນ ດ້ານການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕ່ຳລົງ. ສຳລັບ ສປປ ລາວ ນັ້ນແມ່ນ ການຮັບເອົາ ທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າຈາກ ODA ຫຼື ທຶນກູ້ຢືມເພື່ອສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ທີ່ຈຳເປັນດ້ານເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນຂ່າວສານ.

ພ້ອມກັນນັ້ນ, ທຶນສ່ວນຫຼາຍໃນການສ້າງຕັ້ງໂຄງລ່າງດ້ານການສຶກສາ ກໍຍັງສາມາດໄດ້ຮັບຈາກກອງທຶນຂອງ ອົງການການຊ່ວຍເຫຼືອ ເພື່ອການພັດທະນາ ຫຼື ທຶນສົມທົບກັບລັດຖະບານຕ່າງປະເທດ ຫຼື ພາກສ່ວນຕົວແທນ ເອກະຊົນຕ່າງໆ.

ຕາຕະລາງ 3.1

ໜີ້ຕ່າງປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ, 1997 – 1999

(Unit : Million of US\$)

ໜີ້ຕ່າງປະເທດ	1997	1998	1999
ໜີ້ທີ່ປ່ຽນແປງໄດ້ທັງໝົດ	955.2	1100.8	1155.6
ບໍ່ໄດ້ລວມທຶນສົມທົບ	887.9	1041.2	1104.2
ໜີ້ແບບທະວີພາຄີ/ລະຫວ່າງປະເທດ(Bilateral)	66.7	116.0	105.3
ຝລັ່ງ	1.1	0.7	0.0
ຈີນ	1.9	1.8	1.8
ຍີ່ປຸ່ນ	20.4	19.4	16.7
ໜີ້ແບບພະຫຸພາຄີ (Multilateral)	888.5	984.7	1050.3
ທະນາຄານພັດທະນາອາຊ (ADB)	429.8	500.0	536.0
ປະຊາຄົມຢູໂຣບ (EC)	2.5	2.5	2.4
ອົງການພັດທະນາລະຫວ່າງປະເທດ (IDA)	347.6	363.1	377.7
ກອງທຶນລະຫວ່າງປະເທດເພື່ອການພັດທະນາກະສິກຳ (IFAD)	17.4	18.6	19.7
ອົງການບັນດາປະເທດສົ່ງອອກນໍ້າມັນ (OPEC)	2.8	4.7	8.3
ກອງທຶນພັດທະນານໍດິກ (Nordic Fund)	20.9	23.0	27.9
ກອງທຶນເງິນຕາລະຫວ່າງປະເທດ (IMF)	67.4	59.5	51.4

Source: ກະຊວງການເງິນ, ສປປ ລາວ

ຮູບທີ 2.1

ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ: ລະດັບການວິໄຈ.

